

במחיר האיום?

השבוע החמישי מאז פרוץ מלחמת יום- הכיפורים עומד בסימן האבל הקודר של מיספחות החללים, אשר חלק מהן קיבל רק היום אישור על האסון שפגע בהן.

לא היתה עוד דוגמה לנפילת צעירים כה רבים בתקופה קצרה של 18 ימים - שהחלו במעבר כה פיתאומי משלווה קיצור- נית למלחמת-תופת.

מה החיפיון? אולם בעוד שרגשות האבל הגיעו לשיאן, הם נמהלו ברגש אחר: החשש מפני חידוש הקרבות, שיפילו קורבנות חדשים.

מייד עם גמר הקרבות השתררה אופטימיות מסויימת בלב האזרח הישראלי: המי- חיר היה איום, אך אולי ייוולד השלום בשדה-הקרב. היה נדמה שכל הצדדים למי- דו לקח, ויוונו בקצב מזורז לקראת הסדר- סביר.

השבוע החלה תיקוה זו לגווע. עיתונאים כתבו מאמרים מלומדים, בהם הוכיחו שלא כדאי למהר, מה החיפיון? שרי-הביטחון הכריזו, ללא צער, שאכן ייתכן חידוש האש במהרה, חסידי גולדה מאיר התפארו בכך שהיא הצליחה למנוע בווינגטון דיבורים על הסדר-שלום, ולצמצם את המשא-ומתן לעניינים השוטפים של הפסקת-האש. קר- לות דומים נשמעו מהצד השני.

כאשר יתכנסו השבוע מאות המי-שפחות בטכסי-אזכרה קורע-ליב בבתי-הקברות הי- צבאיים הזמניים, תרחף עליהם הסכנה הי- גוראה שקורבן נורא זה לא יהיה האחרון בשנת 1973.

מיפלגות

סיר הלחץ

יותר ויותר מתחילה המדינה לדמות לסיר-לחץ.

עסקניה-המיפלגות, השולטים במדינה, מנסים להעמיר פנים שלא קרה דבר מהיר, תמי, ושאפשר להמשיך בעסקים כרגיל. אך מלמטה נוצר לחץ גובר והולך. החל מן החיילים בקו הראשון, וכלה במי-שפחותיהם בעורף, גוברת ומחריפה ההרגשה שפשוט לא יתכן שלמחרת מלחמה כזאת תוסיף אותה הנהגה לנהל את ענייני המדינה. מחאות עמומות נגד מציאות זו נשמעו מכל עבר, באופן ספונטאני ופחות-ספונטאני. ני, אולם איש לא ידע בדיוק איוון מסקנה להסיק.

האחריות של גח"ל. חוגי הימין, בעזרת אנשים ממימים, העלו את הדרישה להקמת ממשלת-ליכוד-לאומי.

לכאורה היה בכך פיתרון: ממשלה הדי- שה היא הנבגה חדשה, אולם למעשה היה זה פיתרון-כוזב.

ממשלת-ליכוד פירושה שהממשלה הנרי- כחית תישאר על כנה, וכי יצטרפו אליה ראשי הימין, האחראיים למצב הקיים לא פחות ממנה. כי ראשי גח"ל היו שרים בממשלה ששלטה בישראל בשלוש השנים הגורליות הראשונות אחרי מלחמת ששת- הימים, כאשר נקבע הקו הרה-האסון שהי- פך את המלחמה החדשה לבלתי-ימנעת.

יתר על כן, ראשי גח"ל אחראים גם למחדלים הביטחוניים, כחברי ועדת-החוקי- והביטחון נתנו יד להריסת כל פיקוח רציני על מערכת-הביטחון (ראה מי-טגר), ואמי- רו הן לכל הנהגים הסדרים, האיוש והציוות, שפעלו ערב מלחמת יום-הכיפור- רים.

הכרזת מילחמה. הקמת ממשלת- ליכוד-לאומי פירושה שיתוק סופי של הי- ממשלה מול כל מהלכים אפשריים לקראת השלום. הליכוד דוגל באי-החזרת אף שעל אחד של אדמה, ברגע שתקום ממשלה כזאת, יהפוך חידוש-האש לבלתי-ימנע. הקמת ממשלת גולדה-דיין-בגין פירושה הכרזת-מלחמה.

ועדת החוץ והביטחון מבקרת בחזית הגולן, * אבל מקומה

על ספסל הנאשמים!

שר משה קול יש כישרון מיוחד: להשמיע דברים שלא-לעניין בעניינים חשובים. בהתאם למעמדו הקואליציוני זור- כים דברים אלה לפירסום מירבי בכלי- התקשורת הממלכתיים.

השבוע עשה זאת שוב. הוא הכריז ברוב חשיבות שעל ועדת-החוקי-הביטחון של הכנסת להתחיל בחקירת המחללים הביטי- חוניים שקדמו למלחמת יום-הכיפורים. לפי אותו הגיון אפשר להטיח על שופר, שנמצא שיכור ליד מקום הפשע, לחקור מדוע דא פעיה הי- מי-שטרה כראוי.

בלי אפוזיציה

ספסל הנאשמים של המישפט הי- ציבורי הגדול על מחללי-הביטחון נועד מקום נכבד לוועדה זו.

מבחינה פורמלית, היא מפקחת מטעם הכנסת על כל ענייני הביטחון.

מבחינה מעשית, סמכותה גדולה הרבה יותר. מכיוון ששום עניין ביטחוני אמיתי אינו מובא למליאת הכנסת, וכל הברורים בשטח זה עוברים ישר לוועדה זו, היא מחזיקה בידיה את כל הסמכויות של הי- כנסת בשטח הביטחוני.

תקציב-הביטחון אינו נדון במליאת הי- כנסת, ועדת-החוקי-הביטחון מטפלת בו יחד עם ועדת-הכספים המורכבת כמות.

יצעות לסדר-היום בענייני ביטחון מוע- ברים ישר לוועדה, שם יכול המציע להשי- מיץ את טענותיו, אך אינו זכאי להשתתף בבירור.

על שאלות בעלות תוכן ביטחוני ממש, אין שרי-הביטחון עונה במליאה, אלא מסתפק בקביעה שהוא "מדווח על כך בוועדה."

למעשה אין כנסת ישראל קיימת בשמה הביטחוני, ועדת-החוקי- הביטחון תפסה את מקומה.

כמו בכל ועדות הכנסת, מורכבת גם ועדה זו מ-19 חברים. אולם ההרכב שונה מזה של שאר הוועדות.

מאז ראשית המדינה, היתה קיימת בי- כנסת הסכמה אילמת שאין לתת בוועדה ייצוג למק"י, ואחר-כך לרק"ח, מתוך חשש שמיפלגה זו אינה נאמנה למדינה, ואין למסור לה מידע סודי.

מאחר שאי-אפשר היה לקבוע בתקנון שמיפלגה מסויימת לא תהיה מיוצגת בי- ועדה כלשהי, נקבע כלל שירותי: בי-

אולם מאחורי גבה של הוועדה, רבו הי- בדיחות על חשבונה. לא רק כתבים צבאיים, אלא גם סתם עיתונאים נוכחו לדעת, בשיי- חות עם חברי הוועדה, שהמידע העובר מאיש לאיש במינון בית סוקולוב, ביתי- העיתונאים בתל-אביב, אינו ידוע לחברי ועדת-החוקי-הביטחון. במעטה של סודיות כמוסה ומרשימה, נמסר לוועדה מידע מיושן, חלקי וחסר-ערך.

בתקופת ממשלת הליכוד, לא היתה האופוזיציה מיוצגת כלל בוועדה, גם כאשר גח"ל חזר, באופן פורמלי, לאופוזיציה, לא היה בוועדה שום ייצוג לסיעות האופו- זיציוניות הלוחמות, שהפכו לאופוזיציה הי- עיקרית במליאת הכנסת: סיעת העולם הזה - כוח חדש וסיעת המרכז החופשי.

בוועדה המשיך הכל להתנהל על מי- מנחות.

אנשים בעלי כישורים ביטחוניים מובי- הקים - כמו דויד בן-גוריון ואיסר הראל - לא צורפו לוועדה, מפני שהיו שייכים לסיעות "קטנות".

למעשה מהווה הוועדה קוא- ליציה של שדושי סיעות: המערך, גח"ל והמפד"ל. כמעשה חסד מסר המערך את אחד ממקומותיו לנציגי הק"ע, גירעון האוזנר.

למדינת ישראל יש כישורים ביטחוניים מובי- הקים - כמו דויד בן-גוריון ואיסר הראל - לא צורפו לוועדה, מפני שהיו שייכים לסיעות "קטנות".

למעשה מהווה הוועדה קוא- ליציה של שדושי סיעות: המערך, גח"ל והמפד"ל. כמעשה חסד מסר המערך את אחד ממקומותיו לנציגי הק"ע, גירעון האוזנר.

גח"ל אחראית!

משך השנים האחרונות ידעה הי- כנסת כולה שוועדת-החוקי-הביטחון הולכת ומתנוונת.

בפעם האחרונה ניסתה הוועדה לנקוט קו עצמאי בימי פרשת-לבון, בסוף 1960.

ביוזמת היור"ר הרצל ברגר ז"ל היא פתחה בבירור הפרשה, גרמה לסערת-רוחות, והושתקה.

מאז החלה ירידה הדרגתית אך מתמדת, בראש הוועדה הועמד דויד הכהן, שלא חלם להתנגד בעניין כלשהו לראשי מער- כת-הביטחון. אחרי שהוצא הכהן מן הי- כנסת, מטעמי גיל, בא במקומו חיים צדוק - איש פיקה, בעל כראי לריב עם מישהו, היודע היטב שלא כדאי לריב עם מישהו, ובודאי לא עם משה דיין.

ההשתייכות לוועדה הפכה למעין תואר- כבוד, ללא תוכן. כל אחת מן הסיעות הגדולות שלחה לוועדה את מכובדיה, על פי מפתח אישי וסיעתי. המכובדים התכבדו בישיבות מרשימות עם משה דיין, האלופים והשרים. על פגישות אלה פורסמו קומוני- קטים מרשימים.

מימין: אהרון ידליג, קצין-הכנסת בנגל, גדעון האוזנר, מרדכי בן-פורת, חיים צדוק (יור"ר הוועדה), יצחק נבון. בין שני החיילים: אהרון בקר.